סוגיית הגמ' בקידושין מ"ג ב'

בדין שליח נעשה עד, והיכן ההשלמה נלמדים אינם נאמנים

הגמ' בסוף קידושין (דף מ"ג ב') לגבי שליח נעשה עד, דלפני הסקנו הדבר שבעצם היסת, השלמתן יכולים להיות עדים הנראו למלוה, (כיון דהלוה אינו נפרע, בני עדים לנראין, אפילו למ"ד המלוה גם תהיו בעדים אינם לנראו בעדים, כ' בהשונים והבית שם). ואין העדים נוגעים בעדות להפטר מן הלוה, דהרי יכולים לומר אחדריתהו ללוה, נמצא דאין נוגעים בעדותן הם, הלכן יכולים להעיד הנראו למלוה והלוה נפטר מן הח"ב.

מיהו לגירסת שסקנו היסת, נמצא דגם יאמרו אחדריתהו ללוה, נצטרכו ליעבד היסת, ונמצא דהוו נוגעים בעדות לומר הנראו למלוה. ולא עדים נינהו.

ולכן הלוה ברור לנראה למלוה, מיהו המלוה אינו נוטל אלא בשבועה, וכן (העדים) השלמתם ברורים להשבע ללוה הנראו למלוה.

והיינו דהשלמתם והמלוה, נשבעים ללוה – המלוה נשבע ונוטל. והשלמתם נשבעים ונפטרים.

וכן בתנאי של פנקס – הנושאים והתנאי נשבעים לבעה"ב, הנושאים נשבעים ונוטלים, וכן התנאי נשבע ונוטל.

וכ' הרי"ף גל' דהתנאי של פנקס, דהנושאים והתנאי נשבעים ונוטלים, נשבעין שבועת המשנה בפקח. אבל בדיבון הבא, נהי דהמלוה נשבע ונוטל, והוי שבועת המשנה בפקח, מיהו כיון דהשלמתם נשבעים ונפטרים, אינ' אלא שבועת היסת. מיהו הרמב"ם (פ"ז משלמתן) כ' דגם המלוה אינו נשבע אלא

היסת, ותמה הדין בזה, דהרי שבועת האלה דמי מאיש לחבירו אל פנקס, דהנאלים נשבעין ונוטלים בנקה, בשלמא מהו דחבירו נשבע ונוטל שבועה מאורה בנקה, אשם דמיגו פטור הבעה"ב לחבירו, דהוי אי אם נתחייבתי, ורק מתקנה נשבע ונוטל, מבעה"ב הכא הרי הלוה חייב לגלוה מדיגו, דאי אם לא נתחייבתי, אלמשר דסלי ביסת, אבל עכ"פ מהו דאם הנואלים נשבעים ונוטלים בנקה, אף דמדיגו בעה"ב חייב מדין אי אם נתחייבתי ובכל נשבע בנקה ונוטל, אב"ה הכא לבי הלוה. ועוד הי' הדין אל הרמב"ם.

ולמשר לישב לפי הרי מיגאל (ר' שי' בב' סע בסמ יא) דאיתי אמ' דהנואל נשבע בנקה ונוטל, דלא היא דהחבירו נשבע ונוטל בנקה (והחבירו ודאי בדין שבועת המנה, דמדיגו אמ לו, דהוי אי אם נתחייבתי), ומכאן דרמז הבן שבועה מאורה אל החבירו, רמז נמי שבועה מאורה (שבועת המנה) אל הנואלים. אבל היא דהבע"ב הקדים מעות לחבירו, והחבירו טוען נתתי לנואלים, שאין שבועת החבירו לוטל אלא להקדר, ואי"ב אלא שבועת היסת, לא הנואלים ~~אשם~~ נשבעים ונוטלים, בשבועת היסת, וסברא דאיתא הלא דמאחר דמדיגו בעל"ים הנואלים לוטל מדיגו, רק משום דהנואלים מוכחשים מהחבירו, הבריכו שבועה אל הנואלים, להכחיש בעדו את החבירו, אב"כ כבר משקל השבועה שנשבע החבירו, בריכין הנואלים להשבע בעדו ולהכחישו. אבל היא דהחבירו נשבע היסת (בנידון דהי' מיגאל), מאילו הנואלים נשבעים היסת, ולהכחיש כח שבועתו של החבירו. ולולי זה, הי' הא' מ'לשר הרמב"ם, כדין דהשלוחים נשבעים היסת, לכן לא המלוה נשבע היסת ובדלעיל.

הי' הדין
הנואלים
מ' אלי
ש' אלי
ת'